По конфіскаті — накład другий.

Ч. 13 (10.106). Львів, субота 19. січня 1924. Почтову належність оплачено гуртом. Рік XLII.

ДІЛО

виходить щоденно передпол.

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 3 тисяч Мп. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голландії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 л., Німеччині 6.000.000 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 100 лей, Болгарії 50 л., Австрії 6.000000 кн. Зміна адреси 2500.00 кн.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 150.000 Мп.

Видає: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО". Начальний редактор: Д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Сучасна Росія і демократизм.

Таке зіставлення цих двох виключаючих себе взаїмно понять видається може для декого парадоксом. Одначе коли ці два поняття прийдеться рівнорядно розглядати, то приходиться до пересвідчення, що деяке відношення одно до другого вони мають.

На заході по війні зазначилася демократизація. Ніхто не заперечить, що процес демократизації має місце в цілій західній Европі. Відома загально річ, що теперішня офіціяльна російська влада в тої демократизації як і взагалі в усієї світової демократії глузує. Сама вона попала в остаточну крайність, бо ідеалізує і персоніфікує собою диктатуру не роду, не касти, не верстви, а диктатуру малесенької партії. Партія по свому складі сороката. В її складі є люде найріжнороднійших каст і верств.

І о диво, внутрі тої партії, зложеної з самих надійних і певних політичних одновіріців, виринає клич введення принципу демократизму в саму партію. І це зрозуміле. Бо в Росії була диктатура партії, а в партії була диктатура кількох партійних теоретиків. І непоборимі поборники демократизму і його принципів годяться на введення демократизму в саму партію але не в державу.

З цього ясно, що ідея демократизму та його принципів не є пережитком як твердять деякі. Демократизм вдирається в комуністичні хороми і намагається їх опанувати. Це перший момент, який треба підкреслити у взаємнах комунізму і його диктатури та демократизму.

Сама російська велика революція безперечно впливала й впливає в великій мірі на формування всесторонного життя на заході. Захід не був перед війною весь правдиво демократичним. Та війна, велич російської революції поділала на нього саме в напрямі не теоретичного а практичного поширення та поглиблення демократичних принципів в життю народів і держав. Це другий важний момент у взаєминах тих двох чинників.

Повоєнні часи, що дали Росії революцію а заходови демократизацію, спричинили загострення та більше вишліфування політичних крайностей. З одного боку кличі за диктатурою пролетаріяту а з другого боку завзята акція за поворотом до старого передвоєнного, що більше за поворотом його в гострійших та більш безкомпромісових формах. Маю на увазі монархістів. Дві крайности, які мають в собі багато спільного жили і ще тепер інтензивно живуть та взаїмно перехрещуються в цілій Европі. І це знов скріплює демократизм. Чорнорежімна Росія впала через революцію. І це переконало та переконує многих приклонників диктатури монархії, що така державна концепція неможлива. Страхіття дійсних життєвих відносин, які Европа бачила і бачить під диктатурою комуністичної партії направляють многих приклонників комуністів. Це зрозуміли самі комуністи і починають невмітно уступати від своїх максимальних домагань. І це є третий момент при досліджуванню тих питань. Тут бачимо в наслідках знов поглиблення та збільшення на значіню життя здатности принципів демократії.

Раптове знесення і знищення в Росії всіх давних станів і верств за час революції видвигнуло там на поверхню життя цілі незліченні маси живучих людських сил, що ці стихійною силою прямують до світла, виховання та освіти. А це знов робить поволи широкі маси обсягнути індівідуальних громадянських прав і ці маси будуть їх домагатись та досягнуть їх провалив-шу диктатуру. Маси прийдуть до державної керми. А це відбудеться виключно по демократичним принципам. Це отже дивний мент цілий підкреслення. І тут диктатура пособляє закріпленню демократизму в життю.

Найбільш велика революція видвигнула в Росії національне питання. Комуністична диктатура по довгих змаганнях, кровопролиттю і т. д. бувши по своїй істоті інтернаціональною і змагаючи до фактичного засвідчення того самим життям мусіла серіозно рахуватись з чисто національними а навіть націоналістичними вимогами народів. А що національні питання суто звязані з принципами демократизму, то мимо волі комунізму і його диктатури вони стають рівнож сподвижниками ідей демократизму.

І так то з двох, шаліючих тепер політичних крайностей в Европі виходить скріпленим та чинряз більше життєздатним і певнійшим свого майбутнього демократизм.

Х. Раковський про національне питання на Україні.

„Червоний Шлях" (кн. 4—5) подає промову Х. Раковського, яку б. премієр Радянської України виголосив на святочному засіданню харківської міської ради 16. липня ц. р., безпосередно перед покиванням посту, який він займав через кілька років, і виїздом до Анґлії. Раковський в цій промові підводить підсумки большевицької влади на Україні і подає низку цікавих помічень. Для нас найважнійше становище Раковського в національній справі. І цей разник передруковуємо без змін.

„До національного питання робітнича кляса мусить ставитись надзвичайно чуло тут, на Україні, де вона є в більшости російська. Російський робітник не відчуває національного гнету і в цьому є небезпека. Як про російську інтеліґенцію, навіть партійну, котрій не зрозуміле почуття протесту і гніву проти національного пригнічення, так і про російських робітників можна сказати: їм потрібно зробити над собою певні зусилля, аби зрозуміти психольоґію українського народу.

Росія панувала. Вона захоплювала, вона асимілювала, вона примушувала всіх так чи инакше проходити через російський казан. І Росія, як пануюча нація, не розуміла обурення пригнічених, підбитих націй.

А нам це треба зрозуміти своїм розумом і своїм чуттям. Я говорю про російську частину нашої партії. Вона мусить рахуватись з національністю як в фактом, який підлягає аналізі, але якого як факту не можна відкидати, як не можна відкидати те, що є дощ, що є блискавка, що є грім, — яким чином виникають ці явища — це инша справа, — але самі собі ці факти не підлягають запереченню. Таким самим фактом є й нація, мова, національне почуття. Махнути рукою на це й сказати, що цього нема, що ті, які говорять про це — вони не інтернаціоналісти й т. п. — неправильно й небезпечно. Ніколи нік таким інтернаціоналізмом затаюється почуття людини, яка, належавши до нації, що пригнічувала, не знає національного гнету. Це нагадувало би буржуазію, яка говорить, що експльоатації немає, але вона говорить так тому, що вона експльоатує, а експльоатацію відчуває той, кого експльоатують, тоб то робітники. Капіталіст завжди буде говорити й навіть думати, що він зробив величезне добро для людства".

Велика Україна.

Нові над'ли землі.

„Руссрпресс" подає з Кракова: З деяких повітів доносять, що місцеві комітети незаможних селян мають намір на найблищій сесії всеукраїнського центрального виконавчого комітету порушити питання про необхідність зробити нові над'ли. Комітети незаможних селян в Харкові зібрав великі матеріяли, що малюють дійсний стан розділу землі на Україні. З цих даних виходить, що справедливий розділ землі згідно а трудовою нормою, про який так багато пишеться і говориться в цілій Спілці РСР на ділі є лише фікцією. Комітет розпоряджує даними, з яких видно, що в деяких волостях є як і перед революцією багато безземельних або таких, що посідали одну-півтора десятини на родину 8—9 душ, в той час, як в тому селі деякі мають по 40 і більше десятин, а більші земельні площі рахуються в державному земельному фонді і пустують.

Центральний комітет у свому рефераті доказує, що так звані „радхози" (радянські комунальні господарства) часто прикривають на ділі лише господарювання поміщика, що господарить в характері радянського управителя у власному маєтку чи посілості. Тойже комітет нараховує цілий ряд випадків, де поміщики так як перед революцією знаменито зберігають права на своє майно.

Закорушення в Одесі.

Одеське ГПУ, поробило багато арештувань між робітниками. Арештування стоять в звязку з випадками розповсюднювання в Одесі та її околицях протибольшевицької та протижидівської літератури.

Партизани на Кубані.

Під Майколом протибольшевицький партизанський загін напав на переїзджаючих комуністів і розстріляв трьох людей.

Ураган на Чорному морі.

Остання буря на Чорному морі, що тривала кілька днів та припинила цілком рух усіх кораблів спричинила страшні спустошення на українському чорноморському побережу. На Кримі цілком майже знищила филя Никитинський ботанічний город. Цілковитому знищенню підпали виноградники а також дуже знищені Лівадія, Орсанди, Ялта, Туапсе і инші.

Супроти нової значної підвишки цін друкарських робіт та паперу змушені ми з нинішним днем с. є. 18. січня підвищити ціну одного примірника

на 150.000

а місячну передплату на 3,750,000 Мп.

Передплатники, які вже вплатили належитість за січень, є вільні від доплати. Всі инші мусять мати на увазі цю підвишку.

Пр. 33/24. В імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний як Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст числа часопису „Діло" число 7 з дня 11. січня 1924 р. підлягає конфіскаті за оправдану заводнє знищення цілого накладу і видав по думці § 493 з. к. заказ дальшого поширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відповідальному редакторови тої часописи, щоби